

Bruxelles, 15.11.2017
SWD(2017) 701 final

DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI

ROMÂNIA : Raport tehnic

care însoțește documentul

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLEMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU
privind progresele înregistrate în România în cadrul Mecanismului de cooperare și de
verificare**

{COM(2017) 751 final}

Obiectivele de referință pe care trebuie să le atingă România în temeiul Deciziei Comisiei din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției¹:

Obiectivul de referință nr. 1: Garantarea unui proces judiciar mai transparent și mai eficient, în special prin consolidarea capacităților și a responsabilizării Consiliului Superior al Magistraturii. Raportarea și evaluarea impactului noilor coduri de procedură civilă și penală

Obiectivul de referință nr. 2: Înființarea, conform celor prevăzute, a unei agenții pentru integritate cu responsabilități în domeniul verificării patrimoniului, al incompatibilităților și al conflictelor de interese potențiale, precum și cu capacitatea de a adopta decizii obligatorii care să poată duce la aplicarea unor sancțiuni disuasive

Obiectivul de referință nr. 3: Consolidarea progreselor realizate deja, concomitent cu realizarea în continuare de investigații profesionale și imparțiale cu privire la acuzațiile de corupție la nivel înalt

Obiectivul de referință nr. 4: Adoptarea unor măsuri suplimentare de prevenire și combatere a corupției, în special în cadrul administrației locale

Listă de acronime

ANABI: Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate

ANAF: Agenția Națională de Administrare Fiscală

ANI: Agenția Națională de Integritate

ANAP: Agenția Națională pentru Achiziții Publice

ARO: Biroul de recuperare a activelor

CCJE: Consiliul consultativ al judecătorilor europeni din cadrul Consiliului Europei

CCR: Curtea Constituțională a României

MCV: Mecanismul de cooperare și de verificare

DGA: Direcția Generală Anticorupție - Ministerul Afacerilor Interne

DIICOT: Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism

DLAF: Departamentul pentru lupta antifraudă

DNA: Direcția Națională Anticorupție

CEDO: Curtea Europeană a Drepturilor Omului

FEDR: Fondul european de dezvoltare regională

FSE: Fondul social european

ÎCCJ: Înalta Curte de Casație și Justiție

MJ: Ministerul Justiției

SNA: Strategia Națională Anticorupție

CNI: Consiliul Național de Integritate

INM: Institutul Național al Magistraturii

CSM: Consiliul Superior al Magistraturii

Trimiterile la „rapoartele MCV” se referă la rapoartele Comisiei privind progresele înregistrate și la rapoartele tehnice care le însoțesc.

Raportul MCV din 2016: COM(2016) 41 și SWD(2016) 16 – *Raport privind progresele înregistrate în 2015*

Raportul MCV din 2017: COM(2017) 44 și SWD(2017) 25 – *Raport privind progresele înregistrate începând din 2007 și în 2016*

¹ Rapoartele MCV anterioare pot fi consultate la adresa: https://ec.europa.eu/info/effective-justice/rule-law/assistance-bulgaria-and-romania-under-cvm/reports-progress-bulgaria-and-romania_ro

1. INTRODUCERE

Prezentul raport tehnic prezintă informațiile și datele pe care Comisia le-a utilizat ca bază pentru analiza sa privind mecanismul de cooperare și de verificare (MCV). Aceste informații au fost colectate dintr-o multitudine de surse. În primul rând, Comisia a avut avantajul de a lucra îndeaproape, cu privire la aspecte ale MCV, cu Guvernul României și cu principalele instituții ale sistemului judiciar și ale statului, care au furnizat rapoarte detaliate și la obiect, inclusiv în cadrul reuniunilor frecvente^{2,3}. Serviciile Comisiei urmăresc evoluția situației printr-o prezență permanentă în România.⁴ Contactele Comisiei cu administrația română în întreaga gamă de politici ale UE contribuie, de asemenea, la obținerea de informații. Comisia are, de asemenea, întâlniri cu organizații neguvernamentale care își desfășoară activitatea în domeniul proiectelor privind reforma sistemului judiciar și combaterea corupției și cu asociațiile judecătorilor și procurorilor. Prezentul raport rămâne responsabilitatea serviciilor Comisiei.

De asemenea, Comisia sprijină eforturile depuse de România în vederea atingerii obiectivelor MCV prin acordarea de finanțare în cadrul fondurilor structurale și de investiții europene, precum și prin intermediul Fondului pentru securitate internă - Poliție. În perioada 2014-2020, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (FSE) se va oferi finanțare în valoare de circa 103 milioane EUR pentru proiecte din domeniul reformei sistemului judiciar, din care 35 de milioane EUR în mod specific pentru combaterea corupției (în conformitate cu Strategia anticorupție actualizată) și 35 de milioane EUR pentru sprijinirea reformei și a îmbunătățirii procesului de achiziții publice. Vor fi investite resurse în valoare de până la 15 milioane EUR din cadrul FEDR în consolidarea capacității și în acordarea de asistență tehnică pentru achizițiile publice, în acțiunile de prevenire a fraudei ale autorităților de management, precum și în Departamentul pentru lupta antifraudă (DLAF). Finanțarea din fonduri UE poate face, de asemenea, obiectul unor acorduri încheiate cu Comisia cu privire la strategii și la punerea în aplicare a unor acțiuni (condiționalități ex-ante pentru utilizarea fondurilor). În ultimii ani, România a beneficiat, de asemenea, de sprijin bilateral din partea statelor membre ale UE.

Comisia se bazează, de asemenea, pe diversele studii și rapoarte puse la dispoziție de instituții internaționale și de alți observatori independenți din domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției. De la data adoptării obiectivelor de referință cuprinse în MCV, au avut loc evoluții majore în ceea ce privește jurisprudența CEDO, standardele și cele mai bune practici internaționale⁵ și disponibilitatea informațiilor comparative privind sistemele judiciare naționale din UE⁶, care contribuie, de asemenea, la conturarea unei imagini obiective și comparabile a evoluției sistemului judiciar și a luptei împotriva corupției din România.

Decizia Comisiei din 2006 cu privire la instituirea MCV a definit patru obiective de referință pentru România. Aceste obiective de referință nu au fost modificate niciodată. Evaluarea progreselor înregistrate de România a implicat analizarea condițiilor structurale (cum ar fi prevederile legale, instituțiile și resursele), a rezultatelor și a bilanțului acestora și a durabilității și ireversibilității. În

² În 2017, serviciile Comisiei au efectuat două misiuni de informare în România.

³ În 2017, reprezentanții Comisiei au avut reuniuni cu miniștrii de justiție, cu funcționari din Ministerul Justiției, Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF), Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MRDAP), Înalta Curte de Casație și Justiție (ÎCCJ), Consiliul Superior al Magistraturii (CSM), Procurorul General, Direcția Națională Anticorupție (DNA), Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT), Institutul Național al Magistraturii (INM), Inspekția Judiciară, Agenția Națională de Integritate (ANI) și din Agenția Națională pentru Achiziții Publice (ANAP), cu președintele și membri ai Camerei Deputaților, cu vicepreședintele și membri ai Senatului și Curtea Constituțională.

⁴ Comisia are în București un consilier rezident în materie de MCV.

⁵ Cele mai importante sunt evoluțiile înregistrate de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) privind dreptul la un proces echitabil, Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, rapoartele Comisiei de la Veneția cu privire la standardele europene în ceea ce privește independența sistemului judiciar, precum și indicatorii Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ).

⁶ Tabloul de bord al UE privind justiția <http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/>.

fiecare an de la intrarea în vigoare a deciziei, Comisia a făcut recomandări în ceea ce privește fiecare obiectiv de referință, pentru a reflecta evoluția și modul în care aceasta poate fi susținută sau extinsă, orizontul de timp fiind, în mod normal, de un an.

În ultimul raport privind mecanismul de cooperare și verificare, adoptat la 25 ianuarie 2017, Comisia a prezentat o evaluare pozitivă a evoluțiilor înregistrate în ultimii 10 ani în ceea ce privește reforma sistemului judiciar și lupta împotriva corupției. Raportul respectiv a prezentat o perspectivă pe termen lung menită să identifice etapele esențiale care rămân de parcurs în vederea realizării obiectivelor MCV. Multe dintre acestea vizează responsabilitatea și responsabilizarea impuse de autoritățile române și garanțiile interne necesare pentru a se garanta faptul că progresele înregistrate sunt ireversibile. După ce vor fi întreprinse acțiunile prevăzute la un obiectiv de referință, se va considera că obiectivul în cauză este îndeplinit provizoriu. Atunci când toate obiectivele de referință vor ajunge în această etapă, MCV va lua sfârșit. În urma acestui proces au rezultat douăsprezece recomandări finale stabilite în raportul MCV din ianuarie 2017. Prin urmare, respectarea acestor douăsprezece recomandări poate fi considerată suficientă pentru îndeplinirea scopurilor MCV, mai puțin în cazul în care este evident că evoluția situației anulează progresele înregistrate care au stat la baza evaluării de referință din ianuarie 2017.

Prin urmare, prezentul raport tehnic se va axa pe progresele înregistrate în îndeplinirea fiecăreia dintre principalele recomandări rămase. Dacă este necesar, evaluarea menționează, de asemenea, evoluțiile care ar putea pune sub semnul întrebării evaluarea pozitivă anterioară din partea Comisiei cu privire la progresele înregistrate în domeniul reformei sistemului judiciar sau al luptei împotriva corupției.

Rapoartele MCV ale Comisiei din 2014, 2015 și 2016 au putut evidenția o tendință și un bilanț pozitive care indică progrese importante și un caracter ireversibil tot mai pronunțat al reformelor puse în aplicare în cadrul MCV. Această tendință pozitivă a fost confirmată în 2016 printr-un bilanț neîntrerupt al instituțiilor din sistemul judiciar într-o perioadă care a cunoscut schimbări la nivelul conducerii și un impuls puternic din partea Guvernului pentru a consolida acțiunile preventive în materie de corupție. Perspectiva a 10 ani de evoluții în cadrul MCV arată că, în pofida unor perioade în care reforma a pierdut din viteză și a fost pusă sub semnul întrebării, România a înregistrat progrese majore în direcția îndeplinirii obiectivelor de referință cuprinse în MCV.

În același timp, un număr de aspecte-cheie identificate deja în rapoartele precedente au rămas nesoluționate și, prin urmare, raportul de față nu poate concluziona că obiectivele de referință sunt, în acest stadiu, îndeplinite într-un mod satisfăcător.

Raportul MCV din ianuarie 2017, p. 14

2. PROGRESELE ÎNREGISTRATE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE CELELALTE ETAPE-CHEIE CARE TREBUIE PARCURSE

Pe baza celorlalte etape-cheie care trebuie parcurse identificate în raportul MCV din ianuarie 2017, această secțiune va descrie acțiunile întreprinse de către autoritățile române în vederea punerii în aplicare a recomandărilor. Dacă este necesar, aceasta poate include și alte evoluții care ar putea avea un impact asupra evaluărilor actuale sau anterioare ale Comisiei cu privire la progresele înregistrate în domeniul reformei sistemului judiciar sau al luptei împotriva corupției.

Obiectivul de referință nr. 1: Garantarea unui proces judiciar mai transparent și mai eficient, în special prin consolidarea capacităților și a responsabilizării Consiliului Superior al Magistraturii. Raportarea și evaluarea impactului noilor coduri de procedură civilă și penală

Independența justiției

Recomandarea 1: Punerea în practică a unui sistem robust și independent de numire a procurorilor de rang înalt, pe baza unor criterii clare și transparente, cu sprijinul Comisiei de la Veneția.

Prezentare generală a progreselor înregistrate

Rapoartele MCV succesive au evidențiat faptul că, deși a existat tendința ca numirile să se facă din ce în ce mai mult în mod transparent și pe bază de merit, legea privind numirea procurorilor de rang înalt și punerea în aplicare a acesteia nu sunt suficient de robuste pentru a garanta evitarea unei puternice influențe politice asupra numirilor. Din experiența trecută, acest lucru poate conduce la îndoieli cu privire la independența unui candidat, poate întârzia numirile din cauza blocajelor de ordin politic sau poate chiar conduce la numirea unor magistrați despre care să se dovedească ulterior că au probleme de integritate. Procesul de demitere este grevat de aceleași probleme ca și procesul de numire, lucru care a creat tensiuni semnificative pe parcursul acestui an, personalități politice solicitându-i Ministrului Justiției să inițieze o procedură de demitere a Procurorului-șef al Direcției Naționale Anticorupție (DNA) și a Procurorului General⁷.

La sfârșitul lunii august, ministrul justiției a prezentat o propunere de procedură de numire a procurorilor de rang înalt, ca parte a unui pachet de modificări la cele trei legi ale justiției⁸. Cele trei legi ale justiției, datând din 2004, reglementează statutul judecătorilor și al procurorilor, organizarea și funcționarea instanțelor și a parchetelor, precum și a Consiliului Superior al Magistraturii.

Procesul de modificare a celor trei legi ale justiției este în desfășurare de mai mult de doi ani. Acesta a fost inițiat de Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) în 2015 cu scopul modernizării unei serii de dispoziții privind cariera magistraților (condițiile de promovare într-o instanță superioară, regimul de pensionare, acordarea concediilor medicale speciale, intrarea în profesie) și al schimbării procedurii de numire a procurorilor de rang înalt, în vederea depolitizării procesului de selecție. Ministerul Justiției a desfășurat un amplu proces de consultare în 2016 și a finalizat noile proiecte în decembrie 2016, însă, în cele din urmă, acestea nu au fost adoptate înainte de alegerile parlamentare.

În ianuarie 2017, noul Guvern a decis să consulte din nou CSM, întrucât recent avuseseră loc alegeri în cadrul Consiliului. CSM a lansat o nouă consultare în rândul tuturor instanțelor și parchetelor și a propus modificări suplimentare la proiectele de modificare în aprilie 2017. În cadrul unei conferințe de presă din 23 august, ministrul justiției a prezentat liniile principale ale noilor proiecte. Anunțul a generat numeroase reacții negative⁹. Proiectul includea o serie de dispoziții noi care, în forma respectivă, nu făcuseră obiectul consultărilor prealabile, nefiind însoțite de o evaluare a impactului. Criticile s-au axat pe consecințele asupra independenței sistemului judiciar, inclusiv în ceea ce privește procedura de numire a procurorilor de rang înalt.

La sfârșitul lunii septembrie, în urma consultării tuturor instanțelor și parchetelor, CSM a emis un aviz negativ cu privire la proiecte. În motivarea sa, CSM a criticat multe dintre noile dispoziții pentru efectele negative pe care adoptarea acestora le-ar putea avea asupra independenței sistemului judiciar sau asupra funcționării sistemului judiciar. Avizul Consiliului Superior al Magistraturii a fost, de

⁷ În urma unei decizii a Curții Constituționale (68/2017), care a hotărât că există un conflict juridic de natură constituțională între Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Direcția Națională Anticorupție și Guvernul României, în legătură cu o anchetă în cadrul Ministerului Justiției, ca urmare a unei plângeri referitoare la nereguli în procesul de decizie care a condus la adoptarea Ordonanței de Urgență a Guvernului (OUG) 13/2017 din ianuarie 2017.

⁸ Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și al procurorilor, Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii.

⁹ Inclusiv din partea președintelui României, a magistraților, a opoziției, a uniunii judecătorilor și a ONG-urilor.

asemenea, critic cu privire la propunerea ministrului referitoare la procedura de numire a procurorilor de rang înalt, un punct de vedere împărtășit de mai multe instituții judiciare. În opinia CSM, procedura propusă nu este de natură să asigure garanții suficiente în ceea ce privește transparența, controlul și echilibrul instituțional. Prima reacție a ministrului justiției a fost să afirme că avizul CSM, care nu are caracter obligatoriu, nu va afecta proiectele de legi. La scurt timp, una dintre asociațiile de judecători a lansat o petiție care, până în prezent, a mobilizat peste 4 000 de semnatori, reprezentând peste jumătate din numărul total al magistraților din România, prin care se solicită ministrului justiției să respecte avizul CSM și să retragă proiectele de legi, invocând lipsa unei evaluări solide a impactului modificărilor propuse¹⁰. Mai multe organizații ale societății civile și-au exprimat, de asemenea, sprijinul pentru această petiție și i-au cerut ministrului să retragă legile¹¹. Trebuie notat faptul că, într-un aviz recent, Consiliul consultativ al judecătorilor europeni (CCJE) din cadrul Consiliului Europei a făcut următoarea recomandare: „*autoritățile judiciare ar trebui să fie consultate și să participe activ la elaborarea legislației referitoare la statutul acestora și la funcționarea sistemului judiciar*”¹².

La sfârșitul lunii octombrie 2017 a avut loc o modificare în procedura legislativă. La data de 25 octombrie, comisia parlamentară a preluat aceste proiecte ale legilor justiției ca inițiativă proprie a Parlamentului. Noile proiecte nu au fost discutate cu sistemul judiciar și nici nu au fost adoptate de guvern. Prin urmare, guvernul nu și-a mai asumat răspunderea pentru proiectele de lege.

Parlamentul a făcut publice noile proiecte, care conțineau modificări suplimentare față de propunerea inițială a ministrului justiției. La 9 noiembrie, CSM a emis un aviz negativ cu privire la aceste proiecte. (A se vedea, de asemenea, Recomandarea 4 și Raportul politic [COM (2017)751] referitor la legile privind justiția în general).

Propunerile de numire a procurorilor de rang înalt incluse în proiectele prezentate de ministru și de parlament reprezintă unul dintre subiectele principale abordate în cadrul dezbaterilor privind legile justiției. Este vorba de modificările aduse articolului 54 din Legea nr. 303/2004 privind procedurile de numire și de demitere a Procurorului General, a Procurorului-șef al DNA, a Procurorului-șef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT), a adjunctilor acestora și a șefilor de secție din cadrul DNA și DIICOT. O evaluare ar trebui să țină cont de orientările Comisiei de la Veneția conform cărora orice procedură de numire în funcția de Procuror General sau într-un post echivalent presupune un echilibru „astfel încât acesta să câștige încrederea publicului și respectul magistraților și al practicienilor dreptului”¹³. Printre subiectele care fac obiectul dezbaterii se află puterea discreționară a ministrului justiției în procedura de selecție și în procedura de revocare și rolul președintelui în această privință. Potrivit legislației în vigoare, aspectele procedurale care intră în sfera de influență politică sunt: (1) procesul de selecție, în cadrul căruia doar ministrul face o primă selecție a candidaților și (2) ministrul poate propune reînnoirea unui mandat o singură dată. Având în vedere durata mandatului, care este relativ scurtă, poziția este mai vulnerabilă la influențe externe. Unele dintre aceste aspecte au fost deja identificate în rapoartele MCV anterioare ca ridicând semne de întrebare cu privire la respectarea orientărilor Comisiei de la Veneția¹⁴. Un alt aspect se referă la lipsa garanțiilor în procedura de demitere, care poate fi inițiată de ministrul justiției.

¹⁰ Potrivit site-ului <http://www.forumuljudecatorilor.ro/index.php/archives/2813>, până la 17 octombrie, peste 4 000 de magistrați semnaseră petiția.

¹¹ http://adevarul.ro/news/eveniment/65-organizatii-cer-premierului-ministrului-justitiei-renunte-proiectul-lege-privind-modificarea-legilor-justitiei-1_59e5afbd5ab6550cb8342bdd/index.html
<http://www.nineoclock.ro/romania-100-platform-65-ngos-urge-govt-to-scrap-bill-amending-justice-legislation/>

¹² CCJE a subliniat importanța participării judecătorilor la dezbaterile referitoare la politica judiciară națională. În plus, autoritățile judiciare ar trebui să fie consultate și să participe activ la elaborarea legislației referitoare la statutul acestora și la funcționarea sistemului judiciar. Consiliul consultativ al judecătorilor europeni, [Avizul nr. 18 \(2015\)](#), „*The position of the judiciary and its relation with the other powers of state in a modern democracy*” [Poziția puterii judecătorești și relația sa cu celelalte puteri din stat într-o democrație modernă],

¹³ Raportul Comisiei de la Veneția. Raport privind standardele europene referitoare la independența sistemului judiciar - Partea II: Ministerul Public, [CDL-AD\(2010\)040](#).

¹⁴ Raportul MCV din 2017 și raportul tehnic privind MCV din 2017.

Acest lucru are o importanță deosebită, având în vedere prevalența conflictelor între puterea executivă/legislativă și sistemul judiciar.

În propunerea sa din aprilie 2017, cu acordul autorităților judiciare care au fost consultate cu privire la propunere, CSM a propus o procedură în cadrul căreia procurorii de rang înalt sunt numiți de președintele României, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii.

Raportul MCV din 2016 a recomandat, de asemenea, să nu se aplice o procedură care implică un element politic în cazul posturilor inferioare de conducere, al adjuncților și al șefilor de secție (această sarcină ar trebui să revină CSM și conducerii organizațiilor în cauză). Modificările nu au ținut seama de această recomandare. Alte modificări (la articolul 55 din Legea 303/2004) propun preluarea procedurii de mai sus cu o implicare puternică din partea puterii executive pentru toate posturile de conducere din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DNA și DIICOT. În prezent, CSM se ocupă de numirile în funcție, în urma unui concurs organizat de CSM și de Institutul Național al Magistraturii.

Ministrul justiției a justificat aceste modificări în expunerea de motive prin *„dreptul și obligația ministrului justiției de a veghea asupra modului în care se realizează conducerea parchetelor: În acest fel, legea specială atribuie ministrului justiției un rol în procedura de numire a procurorilor cu funcții de conducere, dându-se substanță dispozițiilor articolului 132 alineatul (1) din Constituție care prevede faptul că «procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției»¹⁵”. Conform altor modificări, la articolele 1 și 62 din aceeași lege, autoritatea ministrului justiției este puternic evidențiată, aducând, de asemenea, sub autoritatea acestuia executarea unor atribuții ale Ministerului Public. Rezultatul este o listă cumulativă substanțială de modificări care par să sporească autoritatea ministrului justiției asupra parchetelor în ceea ce privește independența lor operațională și managerială.*

Comisia de la Veneția recunoaște diferite modele de numire în postul de Procuror General (sau în posturi similare de procurori de rang înalt). Rapoartele MCV anterioare au plasat accentul pe asigurarea garanțiilor adecvate în termeni de transparență, control și echilibru instituțional, inclusiv în cazurile în care decizia finală de numire ar rămâne la nivel politic. Acesta este motivul pentru care Comisia a recomandat României să solicite avizul Comisiei de la Veneția cu privire la noile proiecte. Ministrul justiției s-a angajat să consulte Comisia de la Veneția cu privire la acest aspect înainte de introducerea modificărilor direct în Parlament. Până în prezent, Parlamentul nu și-a luat încă un angajament că va consulta Comisia de la Veneția.

În plus față de procesul în curs condus de ministrul justiției, există în paralel o altă propunere similară din partea președintelui Senatului cu privire la numirea procurorilor de rang înalt și a președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție. Această propunere este dezbătută în prezent în Parlament (deja în camera decizională). Ministrul a emis un aviz pozitiv, în timp ce CSM a emis un aviz negativ. Această abordare paralelă a adăugat un element suplimentar de incertitudine în ceea ce privește procesul în cauză.

¹⁵ Într-un aviz din 2014 privind Constituția României, Comisia de la Veneția a subliniat că „numai câteva dintre țările membre ale Consiliului Europei au un parchet care face parte din autoritatea executivă și care se află în subordinea Ministerului Justiției (de exemplu, Austria, Danemarca, Germania, Țările de Jos). Comisia constată că există o tendință generală spre parchete mai independente, mai degrabă decât unul subordonate sau legate de puterea executivă. [...] De asemenea, este important să se ia act de faptul că, în unele țări, subordonarea parchetelor față de puterea executivă este mai mult o chestiune de principiu decât o realitate, în sensul că puterea executivă este de fapt deosebit de atentă să nu intervină în cazuri individuale. Însă, chiar și în cadrul unor astfel de sisteme, problema fundamentală rămâne, întrucât ar putea să nu existe garanții oficiale împotriva unor astfel de intervenții. Apariția intervenției poate fi la fel de dăunătoare ca ingerințele reale [...]” Comisia de la Veneția reamintește importanța unei reglementări unitare și coerente a statutului procurorilor, cu garanții clare, solide și eficiente pentru independența acestora, subiect abordat deja în cadrul corespondenței cu autoritățile române și cu reprezentanții asociațiilor de magistrați români. Aceasta invită autoritățile române să revizuiască sistemul existent în vederea abordării deficiențelor observate în termeni de coerență și de garanții disponibile pentru buna sa funcționare.

Recomandarea 2: *Asigurarea faptului că în Codul de conduită pentru parlamentari, care este în curs de elaborare în Parlament, sunt incluse prevederi clare cu privire la respectul reciproc între instituții și se precizează clar că parlamentarii și procesul parlamentar trebuie să respecte independența sistemului judiciar. Un Cod de conduită similar ar putea fi adoptat pentru miniștri.*

Prezentare generală a progreselor înregistrate

Rapoartele MCV anterioare au recunoscut faptul că succesul urmăririi penale și al condamnării multor politicieni renumiți în România este un semn de independență a sistemului judiciar, care arată că nici ocupanții unor posturi înalte sau personalitățile de marcă nu sunt deasupra legii dacă au comis infracțiuni. Cu toate acestea, rapoartele au constatat, de asemenea, că acest lucru a declanșat o reacție concretizată în atacuri publice menite să discrediteze magistrații sau instituțiile judiciare. Situația rămâne neschimbată în 2017, punându-se în pericol încrederea în sistemul judiciar în ansamblul său și înregistrându-se un impact asupra magistraților la nivel individual. Comisia de la Veneția a menționat că: „Respectarea statului de drept nu se poate limita la punerea în aplicare a prevederilor explicite și formale ale legii și ale Constituției”¹⁶, iar recomandarea Comisiei a urmărit să încurajeze punerea în practică a unui mecanism care ar putea crea un mai mare simț al responsabilității pentru declarațiile publice și consecințele acestora.

Noul Cod de conduită pentru parlamentari a fost elaborat în mai 2017 și a fost adoptat de cele două camere ale Parlamentului la 11 octombrie 2017¹⁷. Codul de conduită nu menționează în mod expres respectarea independenței sistemului judiciar, însă include o dispoziție generală privind respectarea separării puterilor. „Mandatul deputaților și al senatorilor se exercită în conformitate cu principiul separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale.” Codul include o procedură și un mecanism de sancționare în cazul încălcării acestuia. Cu toate acestea, întrucât dispoziția privind respectarea separării puterilor este foarte generală, sunt necesare exemple practice și orientări pentru constatarea încălcărilor și impunerea de sancțiuni. GRECO a prezentat modul în care măsurile practice suplimentare de punere în aplicare pot contribui la punerea în practică a unui astfel de cod¹⁸. Există o posibilitate specifică sub forma deciziilor pronunțate de Consiliul Superior al Magistraturii împotriva criticilor formulate de un membru al Parlamentului împotriva unui magistrat sau a sistemului judiciar (a se vedea mai jos), care ar putea fi utilizată pentru a declanșa în mod automat acțiuni ulterioare în Parlament. În perioada de raportare nu s-au semnalat cazuri de aplicare a Codului de conduită cu privire la parlamentari.

În iulie 2017, Guvernul a adoptat un Cod de conduită pentru miniștri¹⁹, care include, de asemenea, o dispoziție generală cu privire la respectarea separării puterilor. La fel ca în cazul Codului de conduită pentru parlamentari, regimul de aplicare și de sancțiuni nu este stabilit în detaliu și nu a fost încă testat.

Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) este garantul independenței sistemului judiciar. La fel ca în anii precedenți, CSM a luat măsuri pentru a apăra independența sistemului judiciar împotriva atacurilor politice și din mass-media. În perioada de raportare, CSM a luat 2 decizii conform cărora declarațiile mass-media sau politice au încălcat independența sistemului judiciar și 7 decizii conform

¹⁶ Comisia de la Veneția, [Avizul nr. 685/2012](#), CDL-AD(2012)026, Aviz privind compatibilitatea cu principiile constituționale și statul de drept a acțiunilor Guvernului și Parlamentului României cu privire la alte instituții ale statului și Ordonanța de Urgență a Guvernului de modificare a Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și Ordonanța de Urgență a Guvernului de modificare și completare a Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului în România.

¹⁷ <https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2017/10/Codul-de-conduită.pdf>. Pe site-ul Parlamentului (site-urile celor două camere) nu se promovează Codul de conduită și nici nu se prezintă vreun link către acest cod.

¹⁸ O analiză similară a fost realizată în cea de a 4-a evaluare a Grupului de state împotriva corupției (GRECO) http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/Eval%20IV/GrecoEval4%282015%294_Romania_EN.pdf

¹⁹ <http://gov.ro/ro/guvernul/sedinte-guvern/cod-de-conduita-al-membrilor-guvernului> Pe site-ul guvernului nu se promovează Codul de conduită și nici nu se prezintă vreun link către acest cod.

căroră declarațiile au afectat independența sau reputația profesională a unui magistrat²⁰. În general, acțiunile și setul de instrumente aflate la dispoziția CSM împotriva declarațiilor politice și a atacurilor din mass-media care pun în pericol independența sistemului judiciar nu au părut a fi eficace în contracararea nivelului și a intensității criticilor cu care se confruntă sistemul judiciar pe ansamblu și anumiți magistrați. În perioada de raportare, criticile aduse sistemului judiciar și magistraților în mass-media au fost deosebit de puternice și prezente. Țintele individuale ale acestor atacuri au părut să fie, în special, procurorii și judecătorii care se ocupă de cazurile de corupție la nivel înalt. Criticile s-au extins la adresa sistemului judiciar în ansamblul său²¹.

Consiliul Superior al Magistraturii este, de asemenea, garantul independenței sistemului judiciar atunci când acesta emite un aviz cu privire la proiecte legislative relevante, iar acest rol ar trebui să fie recunoscut de toate puterile din stat. În lunile ianuarie, februarie și septembrie 2017, CSM a emis avize negative cu privire la proiecte de legi, în unele cazuri criticând, de asemenea, procesul decizional, atunci când a considerat că acestea ar putea avea un impact negativ asupra independenței sistemului judiciar²².

Reforma sistemului judiciar

Recomandarea 3: „Faza actuală a reformei Codului penal și a Codului de procedură penală ale României ar trebui încheiată, iar Parlamentul ar trebui să își pună în practică planurile de adoptare a modificărilor prezentate de Guvern în 2016, după consultarea cu autoritățile judiciare. Ministrul justiției, CSM și Înalta Curte de Casație și Justiție ar trebui să finalizeze un plan de acțiune pentru a asigura că noul termen pentru punerea în aplicare a prevederilor restante ale Codului de Procedură Civilă poate fi respectat.

Prezentare generală a progreselor înregistrate

Codul penal și Codul de procedură penală

Noul Cod penal și noul Cod de procedură penală au intrat în vigoare la 1 februarie 2014. Intrarea lor în vigoare a fost considerată un succes atât de către Guvernul României, cât și de magistrați. Cu toate acestea, o serie de evoluții au pus sub semnul întrebării stabilitatea codurilor și, în unele cazuri, au fost solicitate modificări urgente. Guvernele învestite din 2014 au propus o serie de modificări în vederea remedierii deficiențelor, care în 2016 au fost consolidate în mai multe proiecte de lege pentru a asigura stabilitatea cadrului juridic. O mare parte din aceste modificări urmează să fie supuse aprobării în Parlament²³. Prin urmare, Comisia a recomandat ca faza actuală a acestei reforme să fie încheiată, iar Parlamentul să își pună în practică planurile de adoptare a modificărilor prezentate de Guvern în 2016, după consultarea cu autoritățile judiciare.

De asemenea, Comisia a recomandat ca Guvernul și Parlamentul să asigure o transparență totală și să țină seama în mod corespunzător de consultările cu autoritățile relevante și părțile interesate în procesul de luare a deciziilor și activitatea legislativă. (A se vedea, de asemenea, recomandarea 4 de mai jos).

În 2017, au avut loc o serie de evoluții în ceea ce privește Codul penal și Codul de procedură penală. În timp ce unele dintre aceste evoluții contribuie la realizarea obiectivelor care stau la baza

²⁰ Durata medie de la depunerea cererii până la pronunțarea deciziei a fost de 58 de zile. În același timp, au existat 9 decizii în care cererea de apărare a reputației profesionale a fost retrasă (7 cereri formulate de procurori și 2 de judecători).

²¹ Declarațiile menționate în mass-media au inclus argumente potrivit cărora întregul sistem judiciar este disfuncțional, serviciile de urmărire penală în special „au scăpat de sub control” și, prin urmare, „sistemul judiciar are nevoie urgentă de o reformă” care să readucă „situația la normalitate”.

²² http://old.csm1909.ro/csm/linkuri/02_02_2017_86205_ro.pdf;
http://old.csm1909.ro/csm/linkuri/25_01_2017_86049_ro.htm;
<https://www.csm1909.ro/PageDetails.aspx?PageId=299&FolderId=4535>;
http://old.csm1909.ro/csm/linkuri/03_10_2017_89465_ro.pdf

²³ Rapoartele MCV din 2015, 2016 și 2017.

recomandării Comisiei, altele ridică semne de întrebare cu privire la stabilitatea reformei și la transparența și caracterul inclusiv al procesului.

Parlamentul nu a adoptat proiectele de modificare propuse de Guvern în 2016, care au fost rezultatul unor ample consultări cu sistemul judiciar²⁴.

În paralel, din luna martie până în luna iunie, Guvernul a pregătit un nou proiect de lege de modificare a Codului penal și a Codului de procedură penală. Proiectul urmărește alinierea legislației la deciziile recente ale Curții Constituționale (CCR); acesta a făcut obiectul consultărilor cu autoritățile judiciare și cu societatea civilă și a urmărit respectarea cu strictețe a deciziilor CCR. Proiectul urma să fie adoptat la jumătatea lunii iunie, însă o nouă decizie a CCR din 6 iunie privind abuzul în serviciu a întrerupt examinarea proiectului și a început o nouă consultare cu privire la introducerea unui prag financiar pentru a se stabili dacă abuzul în serviciu constituie infracțiune. În cele din urmă, ministrul justiției a împărțit pachetul în două proiecte de lege: unul al cărui obiectiv îl reprezintă respectarea deciziilor CCR (în curs de examinare) și un altul privind transpunerea prevederilor din două directive UE, privind confiscarea și prezumția de nevinovăție (termenele de transpunere fiind 4.10.2015 și, respectiv, 1.4.2018)²⁵. În ceea ce privește respectarea deciziilor CCR, nu s-a prezentat nicio altă propunere legislativă, însă decizia Curții Constituționale privind abuzul în serviciu a intrat în vigoare în luna august, generând incertitudine juridică cu privire la dosarele penale în curs.

În luna mai, în cadrul unui exercițiu complementar, ministrul justiției a lansat o consultare mai largă cu autoritățile judiciare, practicienii din domeniul dreptului și din mediul academic cu privire la coduri – în special cu privire la problemele care rezultă din punerea în aplicare a acestora. Consultarea, care se va încheia în luna noiembrie, ar putea conduce la noi modificări ale Codului penal și ale Codului de procedură penală în viitorul apropiat. În plus, în unele decizii pronunțate în 2017, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale o serie de dispoziții²⁶ din Codul penal și Codul de procedură penală, ceea ce ar putea necesita modificări suplimentare de urgență.

Alte modificări aduse codurilor se referă mai exact la cadrul juridic pentru combaterea corupției și ilustrează, de asemenea, deficiențele în materie de consultare și de pregătire. La 31 ianuarie 2017, Guvernul a adoptat o ordonanță de urgență (OUG 13/2017) de modificare a Codului penal și a Codului de procedură penală, împreună cu un proiect de lege privind grațierile, cu implicații clare pentru cazurile de corupție. Ordonanța de urgență a fost, în cele din urmă, abrogată înainte de a intra în vigoare^{27,28}. În plus, în aprilie, în timp ce ministrul justiției pregătea un proiect de lege în vederea alinierii dispozițiilor privind conflictul de interese cu o decizie a CCR, Parlamentul a adoptat o lege care dezincrimina în mare măsură conflictul de interese ca infracțiune, astfel încât 3 din cele 4 activități care constituie infracțiunea au fost eliminate^{29,30}. Deși contestată la CCR, Curtea a decis că

²⁴ Rapoartele privind progresele înregistrate prezentate de Guvern și Parlament nu menționează înregistrarea unor progrese cu privire la aceste propuneri în curs.

²⁵ Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană și Directiva 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și ale dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale.

²⁶ Din cele 16 decizii pronunțate de CCR în 2017, majoritatea s-au referit la aspecte procedurale, cum ar fi posibilitatea de revizuire a hotărârilor judecătorești, inclusiv a hotărârilor de achitare (Decizia nr. 2/2017 a CCR) sau a procedurilor de casație (Decizia CCR din 17 octombrie 2017), posibilitatea contestației împotriva unei soluții (Decizia CCR nr. 18/2017) și împotriva măsurii de supraveghere tehnică (CCR 244/2017). De asemenea, CCR a interpretat sensul în care o dispoziție ar putea fi constituțională, de exemplu dispozițiile privind abuzul în serviciu sau acte similare (Deciziile CCR 518/2017 și 392/2017).

²⁷ Parlamentul a adoptat, la 24 februarie, Ordonanța de Urgență a Guvernului de abrogare a Ordonanței de Urgență nr. 13/2017.

²⁸ Proiectul de lege privind grațierile este în curs de examinare de către Camera Deputaților și a fost deja adoptat de către Senat.

²⁹ Promulgată la data de 24.7.2017 și devenită Legea nr. 193/2017.

³⁰ Cele 3 elemente eliminate sunt: (1) eliminarea profesiilor liberale sau a persoanelor care exercită o funcție publică din domeniul de aplicare a dispoziției; (2) situațiile în care un funcționar public a participat la luarea unei decizii prin care s-a obținut direct un folos patrimonial pentru sine sau pentru o rudă apropiată;

legea este constituțională, iar acesta a intrat în vigoare. Biroul Procurorului General estimează că legea ar putea afecta 27 de cazuri în curs și 128 de cazuri finalizate de conflict de interese.

Codul civil și Codul de procedură civilă

În Raportul MCV din ianuarie se recomandă ca ministrul justiției, Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) și Înalta Curte de Casație și Justiție (ÎCCJ) să finalizeze un plan de acțiune prin care să se asigure respectarea noului termen pentru punerea în aplicare a prevederilor restante ale Codului de procedură civilă. În decembrie 2016 s-a stabilit un nou termen-limită pentru punerea în aplicare a dispozițiilor respective: ianuarie 2019. Există patru seturi de dispoziții.

Primul se referă la procedurile în camerele de consiliu. Punerea în aplicare a acestor dispoziții presupune existența unui număr suficient de săli de consiliu în instanțele în cauză. Ministrul justiției a stabilit un grup de lucru privind asigurarea infrastructurii adecvate. Prima etapă de colectare a informațiilor privind nevoile instanțelor în termeni de infrastructură a fost finalizată conform planului, iar grupul de lucru a elaborat un plan de acțiune pentru măsuri de infrastructură care va face în continuare obiectul unor consultări cu instanțele relevante, urmând ca ulterior să fie adoptat de Guvern³¹.

Un alt set de dispoziții se referă la pragul pentru depunerea unui recurs în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție în cazurile de litigii cu o creanță financiară. Atât legea în vigoare în prezent (datând din 2013), cât și dispozițiile Codului de procedură civilă care urmează să intre în vigoare în ianuarie 2019 stabilesc un prag minim al cererilor evaluabile în bani care trebuie îndeplinit pentru a putea introduce un recurs la ÎCCJ³². Aceste dispoziții fac parte din reforma sistemului judiciar promovată de reforma celor patru coduri, care ar urma să diminueze volumul de muncă al ICCJ în ceea ce privește judecarea cazurilor individuale și i-ar permite acesteia să se concentreze pe casație și interpretarea legii. Rapoartele MCV anterioare au salutat această evoluție și au prezentat dovezi privind realizarea obiectivului de sporire a eficienței în îndeplinirea actului de justiție³³. Cu toate acestea, într-o nouă decizie, Curtea Constituțională a decis că stabilirea unui prag pentru recurs este neconstituțională³⁴. Întrucât această decizie riscă să încarce excesiv activitatea ÎCCJ cu cazuri de recurs, ministrul justiției elaborează în prezent o ordonanță de urgență a Guvernului care a făcut obiectul consultărilor cu ÎCCJ și CSM și care ar putea atenua impactul deciziei CCR asupra volumului de lucru al ÎCCJ. Cu toate acestea, nu este clar dacă va exista un impact asupra termenelor rezonabile de pronunțare a deciziilor finale și dacă vor trebui găsite soluții pentru posibila creștere a volumului de muncă în instanțele inferioare.

În cadrul unui exercițiu similar celui pentru codurile penale, ministrul justiției a lansat o consultare cu practicieni și experți din mediul academic cu privire la problemele legate de punerea în aplicare a Codului civil și a Codului de procedură civilă. Consultarea este în curs de desfășurare și ar putea conduce la noi modificări în viitorul apropiat.

Recomandarea 4: *În vederea îmbunătățirii în continuare a transparenței și a predictibilității procesului legislativ, precum și pentru a consolida garanțiile interne în materie de ireversibilitate, Guvernul și Parlamentul ar trebui să asigure transparența totală și să țină seama în mod corespunzător de consultările cu autoritățile relevante și cu părțile interesate în cadrul procesului decizional și în activitatea legislativă legate de Codul penal și de Codul de procedură penală, de legile anticorupție, de legile în materie de integritate (incompatibilități, conflicte de interese, avere*

(3) situațiile în care acțiunile funcționarului public generează un profit pentru o persoană de la care acesta a beneficiat de un avantaj de orice natură.

³¹ Dacă este posibil, ar trebui incluse lucrări de infrastructură suplimentare în lucrările de renovare a instanțelor deja planificate în parteneriat cu Banca Mondială.

³² La 1 milion RON și, respectiv, 500 000 RON.

³³ Raportul MCV din 2016.

³⁴ Decizia nr. 369/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 582 din 20 iulie 2017.

ilicită), de legile justiției (referitoare la organizarea sistemului justiției), precum și de Codul civil și Codul de procedură civilă, inspirându-se din transparența procesului decizional pusă în practică de Guvern în 2016.

Prezentare generală a progreselor înregistrate

Raportul MCV din 2017 a evidențiat dificultățile legate de anumite practici legislative care permit introducerea bruscă a unor modificări prin intermediul Parlamentului, cu lipsa unei mai bune legiferări și consultări, și a remarcat că acest lucru face mai dificilă demonstrarea caracterului durabil al cadrului legal. Prin urmare, această recomandare urmărește, în mod explicit, să consolideze garanțiile interne împotriva inversării bruste a progreselor realizate, în vederea asigurării ireversibilității necesare pentru îndeplinirea în mod satisfăcător a obiectivelor de referință cuprinse în MCV. Deschiderea către dezbateri și consultare este, de asemenea, un semn al unei încrederi generale cu privire la faptul că reforma sistemului judiciar constituie un obiectiv convenit și că persoanele responsabile pentru propunerea și elaborarea de legi sunt încrezătoare în explicarea poziției acestora.

Pe parcursul anului 2017 au existat o serie de exemple de decizii legislative adoptate în mod netransparent și imprevizibil sau fără consultarea cu autoritățile relevante.

La câteva zile după raportul din ianuarie 2017, Guvernul a adoptat, în cadrul unei reuniuni extraordinare, OUG nr. 13/2017 de modificare a Codului penal și a Codului de procedură penală, fără notificare prealabilă. Această modificare a fost surprinzătoare, iar implicațiile pentru lupta împotriva corupției au declanșat proteste de stradă masive în întreaga țară, care au condus la retragerea ordonanței de urgență. După aceste evenimente, Guvernul și-a schimbat traiectoria și acest lucru a însemnat în parte un proces mai cuprinzător și transparent, deși au rămas unele excepții. Astfel cum s-a menționat anterior, ministrul justiției este pe punctul de a finaliza modificările aduse Codului penal și Codului de procedură penală pentru a reflecta deciziile Curții Constituționale. În acest proces, ministrul justiției a organizat patru dezbateri publice și a existat o consultare și discuții constructive cu sistemul judiciar, cu ONG-urile și cu alte părți interesate. Un astfel de proces transparent și cuprinzător nu a fost pus în aplicare în cazul modificării legilor justiției propuse în august. Modificările la legile justiției sunt în curs de pregătire din 2015. Guvernele anterioare au organizat ample consultări cu privire la proiect, iar Consiliul Superior al Magistraturii și sistemul judiciar în ansamblu au fost puternic implicate în acest proces. În ianuarie 2017, noul Guvern a decis să consulte noul CSM cu privire la proiectele de lege, iar CSM a finalizat o propunere pe care a transmis-o ministrului justiției în aprilie. În august, ministrul justiției a anunțat modificări complete noi și controversate aduse legilor justiției prin intermediul unei conferințe cu mass-media, fără o consultare publică sau o consultare specifică cu instituțiile implicate. Este posibil ca acest fapt să fi contribuit la numeroasele reacții negative cu privire la inițiativă, amintirile legate de procesul de adoptare a Ordonanței de Urgență nr. 13/2017 fiind încă proaspete. Numeroase instituții, magistrați și alte părți interesate au formulat observații nefavorabile cu privire la modificări. În cele din urmă, în urma unui aviz negativ din partea CSM, pe care ministerul are obligația legală de a-l solicita, ministrul justiției a anunțat mai întâi că noua versiune a proiectelor de legi va lua în considerare o parte dintre opiniile exprimate de CSM. La sfârșitul lunii octombrie 2017 a avut loc o modificare în procedura legislativă. La data de 25 octombrie, comisia parlamentară a preluat aceste proiecte ale legilor justiției ca inițiativă proprie a Parlamentului. Noile proiecte nu au făcut obiectul unor discuții cu instituțiile judiciare și nici nu au fost adoptate de Guvern. În ziua următoare, cei mai înalți reprezentanți ai sistemului judiciar din România, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, Procurorul General și Consiliul Superior al Magistraturii au contestat în mod public modificarea bruscă a procesului legislativ. Potrivit acestora, procesul de elaborare a legislației și de analiză a impactului, precum și dialogul interinstituțional care ar fi trebuit derulate la nivel guvernamental au fost, în acest caz, evitate³⁵. Președintele comisiei parlamentare a declarat că instituțiile judiciare și profesiile juridice vor fi invitate la discuții. La 1 noiembrie, Parlamentul a solicitat sistemului judiciar să prezinte observații până la data de

³⁵ <http://www.scj.ro/1376/5019/Comunicate-de-presa-2017/Comunicat-de-presa-cu-privire-la-procedura-de-modificare-a-legilor-justitie>; <https://www.csm1909.ro/PageDetails.aspx?PageId=299&FolderId=4695>; http://www.mpublic.ro/ro/content/c_26-10-2017-15-10;

9 noiembrie. CSM a emis un aviz negativ cu privire la proiectul legilor justiției prezentat în Parlament. Cu toate acestea, calendarul prevăzut este deosebit de strâns (adoptare până la sfârșitul anului), în timp ce Parlamentul nu s-a angajat încă să aștepte avizul Comisiei de la Veneția cu privire la aspectele-cheie ale revizuirii care ar putea avea un impact asupra independenței sistemului judiciar.

În Parlament, au existat câteva exemple de decizii în domeniul justiției care nu au făcut obiectul unei consultări prealabile cu instituțiile afectate, astfel cum se precizează în alte secțiuni ale prezentului raport: Parlamentul a modificat regimul de incompatibilități pentru parlamentari, a dezincriminat mai multe infracțiuni referitoare la conflictul de interese și chiar a propus posibilitatea revizuirii tuturor hotărârilor judecătorești din ultimii 20 de ani^{36,37}. Alte modificări au fost propuse și sunt supuse dezbaterii în camera decizională; așadar, acestea ar putea fi adoptate în orice moment.

În semn de recunoaștere a situației, președintele comisiei juridice a Senatului a invitat ministrul justiției și Consiliul Superior al Magistraturii să instituie un dialog permanent între instituțiile de stat cu privire la modificările aduse codurilor penale și altor acte legislative importante, pentru a stabili un proces predictibil de modificare, asigurând organizarea de dezbateri și de consultări publice. Parlamentul a preluat această idee și a creat, la începutul lunii octombrie, o comisie specială a Parlamentului privind sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției³⁸. Această comisie ar trebui să preia propunerile în curs privind Codul penal și de Codul de procedură penală și să asigure adoptarea acestora, pe lângă propunerile noi, în curs de pregătire. Legile justiției vor fi preluate, de asemenea, de această comisie. Funcționarea și rezultatele comisiei vor fi relevante în mod direct pentru îndeplinirea recomandării.

Recomandarea 5: *Guvernul ar trebui să pună în practică un plan de acțiune corespunzător pentru a remedia chestiunea executării hotărârilor judecătorești și a aplicării de către administrația publică a jurisprudenței generate de instanțele judecătorești, inclusiv un mecanism care să furnizeze statistici fiabile care să permită monitorizarea pe viitor. Ar trebui, totodată, elaborat un sistem de monitorizare internă care să implice CSM și Curtea de Conturi pentru a se asigura punerea corectă în aplicare a planului de acțiune.*

Prezentare generală a progreselor înregistrate

Respectarea și executarea hotărârilor judecătorești reprezintă o parte integrantă a eficienței sistemului judiciar, astfel cum se arată în obiectivul de referință nr. 1³⁹. Această recomandare se referă la executarea hotărârilor judecătorești împotriva statului, prin care o instituție publică este obligată la plata unei sume de bani sau prin care o instituție publică trebuie să îndeplinească o acțiune. Neexecutarea sau executarea cu întârziere a hotărârilor judecătorești de către administrație erodează

³⁶ În primăvara anului 2017, Parlamentul a adoptat o ordonanță de urgență din 2016 care alinia codurile cu o decizie a Curții Constituționale și care a fost supusă consultărilor atunci când a fost adoptată de Guvern. În etapa camerei decizionale, Parlamentul a modificat însă proiectul pentru a include dispoziții care să permită revizuirea tuturor deciziilor judiciare adoptate începând cu intrarea în vigoare a Constituției României. Această modificare a fost adoptată fără nicio consultare sau analiză prealabilă. Legea, astfel cum a fost adoptată de Parlament, a fost în cele din urmă înaintată Curții Constituționale, care a anulat modificările (Decizia CCR 377/2017).

³⁷ Alte exemple au inclus acte legislative cu impact asupra sistemului judiciar și asupra combaterii corupției: cum ar fi Legea privind statutul administrațiilor locale, Legea-cadru privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice și Legea privind finanțarea partidelor politice.

³⁸ Președintele acestei comisii este ministrul justiției care a prezentat inițial Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 13/2017 în luna ianuarie.

³⁹ Ghid cu privire la articolul 6 din Convenția europeană a drepturilor omului – Dreptul la un proces echitabil (dimensiunea civilă), http://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_ENG.pdf.

încrederea în justiție și reprezintă o pierdere de timp și de resurse în dosare ulterioare sau căi de atac împotriva hotărârilor repetitive⁴⁰.

Astfel cum s-a menționat deja în raportul MCV din ianuarie, după condamnarea României de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului într-o serie de cauze de neexecutare sau executare cu întârziere, în decembrie 2016 România a propus Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei un plan de acțiune pentru a aborda problemele structurale legate de neexecutarea hotărârilor judecătorești împotriva statului^{41,42}. Acest plan de acțiune și măsurile suplimentare solicitate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei au relevanță directă în ceea ce privește punerea în aplicare a acestei recomandări.

Planul de acțiune prezentat de România stabilește următoarele acțiuni:

- analiza, până în decembrie 2017, a modificării mecanismului în vigoare în prezent pentru punerea în aplicare a sentințelor pecuniare împotriva statului pentru a se asigura faptul că acesta îndeplinește standardele elaborate de Curte în cadrul jurisprudenței sale;
- analiza, până în decembrie 2017, (i) a creării unei proceduri judiciare sau administrative pentru a stabili dacă incapacitatea de punere în aplicare decurge dintr-o imposibilitate obiectivă și pentru a stabili mijloace alternative de punere în aplicare și (ii) a reformei regimului legal de limitare în ceea ce privește procedura de executare pentru a împiedica statul să se bazeze pe aceasta atunci când partea adversă este o persoană fizică;
- definirea, până în aprilie 2018, a unor măsuri legislative sau administrative care să permită statului să își asume datoriile întreprinderilor aflate în responsabilitatea sa, atunci când acestea fac obiectul unor proceduri de faliment sau au fost deja lichidate;
- efectuarea, până în mai 2018, a unei analize aprofundate a necesității și modalităților de instituire a unui mecanism la nivel național pentru monitorizarea punerii în aplicare a hotărârilor judecătorești de către stat; în același timp, se preconizează instituirea obligației pentru toate autoritățile și instituțiile publice de a monitoriza cu regularitate punerea în aplicare a hotărârilor judecătorești emise împotriva acestora.

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a revizuit planul de acțiune în martie 2017 și a solicitat acțiuni suplimentare, în special în ceea ce privește executarea hotărârilor care prevăd obligația statului de a efectua un anumit act (altul decât o sancțiune pecuniară) și căile de atac atunci când nu există o executare voluntară:

„Autoritățile ar trebui, prin urmare, să definească, fără întârziere, măsuri concrete care să fie adoptate în cadrul reformelor avute în vedere și să completeze calendarul prevăzut cu termene stabilite pentru adoptarea respectivelor măsuri. [...] În același timp, se pare că este nevoie de acțiuni suplimentare pentru abordarea tuturor preocupărilor exprimate de comitet cu privire la garanțiile prevăzute în dreptul intern pentru asigurarea voluntară și la timp a executării hotărârilor judecătorești de către stat și a căilor de atac disponibile. [...] Autoritățile au deja în vedere reformarea mecanismului în vigoare pentru plata sancțiunilor pecuniare pentru a se asigura că acesta îndeplinește această cerință. Cu toate acestea, dreptul intern conține proceduri diferite pentru executarea hotărârilor care impun o obligație de efectuare a unui anumit act, iar garanțiile care asigură conformitatea voluntară și la timp cu aceste tipuri de hotărâri trebuie, de asemenea, să fie consolidate.[...] În sfârșit, având în vedere natura structurală a acestei probleme, ar trebui din nou atrasă atenția autorităților cu privire la necesitatea unor căi de atac legale. Întrucât planul de acțiune revizuit nu prevede nimic în acest sens, este necesar să se reamintească faptul că autoritățile ar trebui să revizuiască eficacitatea procedurilor existente în raport cu cerințele privind o cale de atac eficientă dezvoltate de Curte în acest domeniu și, în cazul în care este necesar, să instituie căi de atac care să îndeplinească aceste cerințe.”

⁴⁰ Un exemplu de cauză repetitivă în 2016 îl constituie dosarele referitoare la TVA sau taxa de mediu, în care, fie la nivel național, fie la nivel european (Curtea de Justiție), s-au pronunțat hotărâri clare, însă administrația a continuat să aducă în discuție noi cazuri.

⁴¹ COM(2017) 44, p.6.

⁴² Plan de acțiune cu măsuri structurale în legătură cu grupul de cauze Săcăleanu (73970/01) [http://hudoc.exec.coe.int/eng/{"EXECDocumentTypeCollection":\["CEC"\]}](http://hudoc.exec.coe.int/eng/{)

La sfârșitul lunii august, România și-a actualizat planul de acțiune pentru Consiliul Europei, abordând unele dintre solicitările suplimentare. Cu toate acestea, trebuie furnizate în continuare informații cu privire la progresele înregistrate efectiv în ceea ce privește punerea în aplicare a acestor acțiuni.

În paralel, Ministerul Justiției și instituțiile judiciare sunt în curs de modernizare a sistemului informatic pentru gestionarea cauzelor aflate pe rolul instanțelor și, în cadrul acestui proiect, se intenționează producerea de statistici și monitorizarea hotărârilor judecătorești care vizează instituții publice. Finalizarea acestui proiect va dura câțiva ani, până în 2020, și se va realiza din fonduri UE. Acest proiect reprezintă o evoluție pozitivă, însă ar fi util să fie însoțit de o monitorizare eficace a punerii în aplicare a hotărârilor judecătorești de către instituțiile publice la nivel național și local.

Recomandarea 6: *Conducerea strategică a sistemului judiciar, respectiv ministrul justiției, CSM, Înalta Curte de Justiție și Casație și Procurorul General, ar trebui să asigure punerea în aplicare a planului de acțiune astfel cum a fost adoptat și să pună în practică o raportare publică periodică cu privire la punerea în aplicare a acestuia, inclusiv soluții la problemele reprezentate de numărul redus de grefieri, volumul de muncă excesiv și întârzierile în redactarea motivărilor hotărârilor.*

Prezentare generală a progreselor înregistrate

Planul de acțiune cuprinzător adoptat în 2016⁴³, care stabilește măsuri de reformă structurală ce urmează a fi luate până în 2020, se află în curs de derulare. Acesta ar trebui să aducă avantaje considerabile utilizatorilor sistemului de justiție și, pe ansamblu, să îmbunătățească încrederea cetățenilor în sistem.

Unul dintre primele rezultate a fost înființarea Consiliului de management strategic pentru a asigura o cooperare necesară și eficiență între autoritățile responsabile de gestionarea sistemului de justiție în domeniile lor respective de competență, și anume Ministerul Justiției, CSM, ÎCCJ și Procurorul General. Consiliul de management strategic ar trebui, de asemenea, să monitorizeze punerea în aplicare a Strategiei de dezvoltare a sistemului judiciar pentru perioada 2015-2020 și a planului său de acțiune. Până în prezent, instituțiile au raportat în mod individual măsurile luate pentru punerea în aplicare a acțiunilor prevăzute în planul de acțiune, însă imaginea de ansamblu nu este încă pe deplin conturată.

Consiliul de management strategic s-a reunit pentru prima dată în acest an la data de 12 iunie. În cadrul celei de a doua reuniuni organizate la 14 septembrie, Consiliul de management strategic a atribuit unui nou grup de lucru tehnic monitorizarea punerii în aplicare a strategiei și a planului de acțiune, cu rapoarte trimestriale. Acest mecanism de monitorizare și raportare ar trebui să faciliteze o imagine de ansamblu consolidată asupra progreselor efective înregistrate în punerea în aplicare a planului de acțiune.

Punerea în aplicare a planului de acțiune va fi finanțată, de asemenea, prin fondurile structurale ale UE. Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național al Magistraturii, Școala Națională de Grefieri și Inspekția Judiciară sunt implicate în dezvoltarea de proiecte în cadrul cererii de propuneri de proiecte lansate în august 2017 în cadrul obiectivului specific 2.3 al Programului Operațional Capacitate Administrativă (alocare financiară disponibilă - 260 de milioane RON / 57,7 milioane EUR).

Recomandarea 7: *Noul CSM ar trebui să elaboreze un program colectiv pentru mandatul său, care să includă măsuri de promovare a transparenței și a responsabilizării. Acest program ar trebui să includă o strategie orientată către exterior, cu reuniuni deschise periodice cu adunările judecătorilor și procurorilor la toate nivelurile, precum și cu societatea civilă și cu organizațiile profesionale, și să*

⁴³ Planul de acțiune privind punerea în aplicare a Strategiei de dezvoltare a sistemului judiciar 2015-2020 aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 282/2016.

organizeze discutarea rapoartelor anuale în cadrul adunărilor generale ale instanțelor și ale parchetelor.

Prezentare generală a progreselor înregistrate

Rapoartele MCV din 2016 și 2017 au subliniat importanța ca noul Consiliu Superior al Magistraturii (CSM) să mențină impulsul reformei, să articuleze o filosofie colectivă clară pe baza unui nou program și să ia măsuri pentru îmbunătățirea transparenței și a responsabilizării.

La 27 decembrie 2016, Senatul a validat alegerea celor 14 membri ai CSM, judecători și procurori. La 6 ianuarie 2017, noul CSM și-a început activitatea. După mai multe amânări, Senatul a numit cei doi membri ai CSM care reprezintă societatea civilă la începutul lunii septembrie⁴⁴.

La sfârșitul lunii februarie 2017, CSM și-a stabilit prioritățile pentru întregul mandat 2017-2022 și a organizat grupuri de lucru pentru fiecare prioritate. Printre acestea se numără:

1. Independență - responsabilitate: Identificarea de pârgii eficiente pentru consolidarea independenței sistemului judiciar, corelată cu creșterea responsabilității magistraților;
2. Independența financiară a sistemului judiciar, în special salariile magistraților. Asigurarea independenței reale a sistemului judiciar prin independență financiară: intensificarea acțiunilor astfel încât ICCJ să poată adopta bugetul instanței, elaborarea proiectului de lege pentru consolidarea garanțiilor de independență în ceea ce privește salariile magistraților.
3. Asigurarea unui volum optim de muncă pentru instanțe și parchete adaptând resursele umane la nevoile concrete. Un cadru legal mai flexibil pentru a asigura eficiența activității judiciare.
4. Îmbunătățirea infrastructurii în instanțe și parchete. Infrastructura CSM. Identificarea unor soluții viabile pentru clădirile instanțelor și dezvoltarea infrastructurii informatice.
5. Comunicare, elaborarea unei strategii de comunicare publică eficientă și previzibilă, promovarea principiului transparenței instituționale.

CSM a luat deja o serie de măsuri în vederea promovării transparenței. În prezent, CSM are un nou site internet, care este funcțional și pare să fie mai ușor de utilizat. Printre acțiunile pentru creșterea nivelului de transparență, reprezentanții instanțelor, asociațiile profesionale ale magistraților sau ONG-urile pot participa la reuniunile Consiliului, cu posibilitatea unor intervenții scrise sau verbale. În plus, CSM organizează o consultare permanentă a instanțelor și a parchetelor și centralizează punctele lor de vedere, publicându-le, de asemenea, pe portalul web pentru magistrați. Atunci când a fost consultat cu privire la noile proiecte de lege în acest an, CSM a solicitat punctele de vedere ale tuturor instanțelor și parchetelor și le-a reflectat în avizele sale motivate. CSM și-a exprimat, de asemenea, intenția de a-și motiva mai bine deciziile și de a asigura comunicarea publică cu privire la motivele care stau la baza deciziilor sale.

CSM lucrează, de asemenea, la un program și o strategie colective pentru o mai bună informare. La nivel de grup de lucru se discută în prezent un proiect de strategie de comunicare care promovează măsuri de îmbunătățire a imaginii publice a sistemului judiciar și a relațiilor sale cu mass-media. Strategia are în vedere, de asemenea, realizarea unei informări rapide prin instituirea unui mecanism de cooperare instituțională, precum și cooperarea cu Guvernul și cu Parlamentul.

În raportul său din luna ianuarie, Comisia a recomandat, de asemenea, ca CSM să continue să raporteze public cu privire la acțiunile pe care le-a întreprins pentru a apăra independența justiției și pentru a proteja reputația, independența și imparțialitatea magistraților. Aceasta ar putea reprezenta o ilustrare importantă a priorității acordate acestui rol.

⁴⁴ Dl Victor Alistar și dl Romeu Chelariu.

Obiectivul de referință nr. 2: Înființarea, conform celor prevăzute, a unei agenții pentru integritate cu responsabilități în domeniul verificării patrimoniului, a incompatibilităților și a conflictelor de interese potențiale, precum și cu capacitatea de a adopta decizii obligatorii care să poată duce la aplicarea unor sancțiuni disuasive

Recomandarea 8: *Asigurarea intrării în funcțiune a sistemului PREVENT. Agenția Națională de Integritate și Agenția Națională pentru Achiziții Publice ar trebui să introducă practica de a întocmi rapoarte cu privire la verificările ex ante pe care le efectuează în cazul procedurilor de achiziții publice și rapoarte cu privire la acțiunile pe care le întreprind în urma acestor verificări, inclusiv în cazul verificărilor ex post, precum și rapoarte cu privire la cazurile de conflict de interese descoperite, și să organizeze dezbateri publice la care să răspundă Guvernul, autoritățile locale, sistemul judiciar și societatea civilă.*

Prezentare generală a progreselor înregistrate

Sistemul PREVENT are rolul de a preveni conflictele de interese în procedurile de achiziții publice prin crearea unui mecanism de verificare *ex ante* pentru detectarea situațiilor care pot genera conflicte de interese în cadrul procedurilor de achiziții lansate prin sistemul electronic de achiziții și de a le oferi autorităților contractante posibilitatea să remedieze aceste situații înainte de atribuirea contractului. Acesta este rezultatul unei colaborări strânse între Agenția Națională de Integritate (ANI), Agenția Națională pentru Achiziții Publice (ANAP), Agenția pentru Agenda Digitală și Guvern. Sistemul a intrat în funcțiune la sfârșitul lunii iunie, conform planificării⁴⁵.

Sistemul PREVENT implică analiza datelor și a informațiilor completate într-un formular de integritate de către personalul autorității contractante, prin verificarea încrucișată a acestor informații cu bazele de date relevante (Oficiul Național al Registrului Comerțului, Direcția pentru evidența persoanelor și administrarea bazelor de date). Acesta poate urmări în mod automat relațiile care pot exista între membrii comisiei de evaluare și persoanele cu putere de decizie din cadrul autorității contractante, pe de o parte, și reprezentanții relevanți ai participanților la procedurile de achiziții publice, pe de altă parte. Rezultatele acestor verificări încrucișate sunt verificate de inspecții ANI care, în cazul în care există un posibil conflict de interese, emit un avertisment de integritate autorității contractante. Autoritatea contractantă este obligată să adopte toate măsurile necesare pentru a elimina posibilele conflicte de interese și să informeze ANI cu privire la acestea, în vederea ridicării avertismentului și a continuării procedurii de atribuire a contractului.

În primele trei luni de funcționare, în perioada iunie-septembrie 2017, ANI a utilizat PREVENT pentru a analiza 2 995 de proceduri de achiziții publice, cu o valoare totală de 6,1 miliarde RON (aproximativ 1,3 miliarde EUR)⁴⁶. ANI a emis trei avertismente de integritate privind posibile încălcări ale legislației privind conflictele de interese în domeniul achizițiilor publice. În toate cele trei cazuri, conducerea autorității contractante a luat măsuri în vederea remedierii situației. În alte șapte situații, ca urmare a analizei efectuate în cadrul PREVENT, ANI a notificat Agenției Naționale pentru Achiziții Publice (ANAP) posibile nereguli în cadrul procedurilor de achiziții publice.

În sens mai larg, rezultatele înregistrate de ANI au rămas constante în ceea ce privește investigațiile cazurilor de incompatibilitate și de conflicte de interese de natură administrativă. Între 1 ianuarie și 13 octombrie 2017, ANI a finalizat 1 310 cazuri (de incompatibilitate, investigare a averilor și conflicte de interese), un număr comparabil cu aceeași perioadă a anului 2016. Cu toate acestea, astfel cum s-a menționat în rapoartele MCV anterioare, cadrul juridic în materie de integritate rămâne o provocare. În aprilie 2017, s-au adoptat modificări neașteptate ale legii privind incompatibilitățile

⁴⁵ <https://www.integritate.eu/prevent.aspx>

⁴⁶ 10 % din aceste proceduri se referă la contracte finanțate de UE.

membrilor Parlamentului⁴⁷. ANI a emis un aviz negativ, însă modificarea a fost adoptată. În plus, propunerile legislative care ar urma să elimine restricția de trei ani pentru ocuparea unei funcții eligibile în urma unei hotărâri definitive privind incompatibilitatea sau conflicte de interese sunt încă în curs de adoptare în Parlament. Rapoartele MCV anterioare au arătat, de asemenea, că astfel de modificări fac mai dificilă consolidarea sustenabilității pe termen lung a cadrului în materie de integritate printr-o codificare unică⁴⁸.

ANI a continuat să își dezvolte activitățile de prevenire, inclusiv în direcția autorităților locale și a Parlamentului. ANI este, de asemenea, strâns implicată în anumite activități în cadrul Strategiei Naționale Anticorupție. În pofida creșterii activității, inclusiv PREVENT, bugetul ANI a fost redus drastic în 2017.

Recomandarea 9: *Parlamentul ar trebui să dea dovadă de transparență în procesul său decizional cu privire la acțiunile întreprinse în urma hotărârilor definitive și irevocabile având ca obiect incompatibilități, conflicte de interese și averi ilicite pronunțate împotriva membrilor săi.*

Prezentare generală a progreselor înregistrate

În Raportul MCV din ianuarie 2017 s-a menționat faptul că s-au înregistrat progrese substanțiale în acțiunile întreprinse ca urmare a rapoartelor ANI, dar că procedurile în instanță sunt în continuare foarte lungi și se constată în continuare excepții de la aplicarea sancțiunilor. Rapoartele MCV au subliniat, în special, întârzierile și lipsa de consecvență în ceea ce privește aplicarea sancțiunilor pentru membrii Parlamentului care sunt declarați incompatibili sau în conflict de interese ca urmare a unei hotărâri judecătorești definitive sau a unui raport final al ANI. Prin urmare, Comisia a recomandat ca Parlamentul să dea dovadă de transparență în procesul său decizional cu privire la acțiunile întreprinse în urma hotărârilor definitive și irevocabile având ca obiect incompatibilități, conflicte de interese și averi ilicite pronunțate împotriva membrilor săi.

Articolul 7 din Statutul senatorilor și al deputaților reglementează modul în care Parlamentul ar trebui să procedeze atunci când se constată incompatibilitatea unui parlamentar. Chiar dacă mandatul acestuia încetează în mod automat la data la care hotărârea de incompatibilitate devine definitivă și irevocabilă⁴⁹, sunt necesare alte măsuri pentru a se garanta punerea sa în practică. Președintele Camerei din care face parte membrul respectiv trebuie să ia act de încetarea mandatului de deputat sau de senator și să supună chestiunea la vot în plenul Camerei în care locul deputatului sau al senatorului devine vacant⁵⁰. Cu toate acestea, nu există un termen-limită pentru derularea acestei etape.

În cazurile de conflicte de interese de natură administrativă, articolele 19 și 51 din statut reglementează sancțiunea aplicabilă, procedura și termenele în situația în care un membru al Parlamentului contestă sancțiunea. Sancțiunea aplicabilă este o reducere cu 10 % a indemnizației

⁴⁷ Legea nr. 87 din 28 aprilie 2017 pentru modificarea Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției.

⁴⁸ Raportul MCV din 2017, COM(2017) 44.

⁴⁹ Legea nr. 96 din 21 aprilie 2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, articolul 7 alineatul (2): *Încetarea mandatului de deputat sau de senator datorată incompatibilității are loc:...* c) *la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care se respinge contestația la raportul Agenției Naționale de Integritate prin care s-a constatat incompatibilitatea; d) la expirarea termenului prevăzut în Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, [...] de la data luării la cunoștință a raportului de evaluare al Agenției Naționale de Integritate, dacă în acest termen deputatul sau senatorul nu a contestat raportul la instanța de contencios administrativ. Luarea la cunoștință se face prin comunicarea raportului Agenției Naționale de Integritate, sub semnătură de primire, către deputatul sau senatorul în cauză ori, în cazul în care refuză primirea, prin anunțul făcut de președintele de ședință în plenul Camerei din care face parte.*

⁵⁰ Legea nr. 96 din 21 aprilie 2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor - articolul 7 alineatul (4).

pentru o perioadă de până la trei luni⁵¹. În perioada de raportare, Comisia a fost informată că dezbaterile din cadrul Comisiei juridice și din plenul Parlamentului sunt transmise în direct, iar înregistrarea video este disponibilă și după încheierea sesiunii. Acest lucru permite accesul la dezbaterile parlamentare, cu toate că ar fi necesare informații mai detaliate pentru a se evalua modul în care Parlamentul a abordat cazurile cu privire la care primește informații de la ANI în 2017, pentru a evalua dacă aceasta ar răspunde recomandării 9. În prezent, ANI a trimis Parlamentului șase solicitări de a lua măsuri cu privire la membri ai Parlamentului împotriva cărora s-au pronunțat hotărâri judecătorești definitive. Trei cazuri se referă la hotărâri judecătorești definitive pronunțate în 2017 (1 de incompatibilitate, 2 de conflicte de interese de natură administrativă)⁵², pentru care ANI a cerut Parlamentului să aplice sancțiunea corespunzătoare la 17 martie, la 7 aprilie și în septembrie. Nu au existat informații conform cărora aceste cazuri au fost preluate spre a fi finalizate în Parlament. Alte trei cazuri vizează alegerea și validarea în noul Parlament a persoanelor care fac obiectul unei interdicții de a ocupa o funcție publică timp de 3 ani, ca urmare a unei hotărâri judecătorești definitive pronunțate împotriva lor, din cauza incompatibilității sau a unui conflict de interese de natură administrativă⁵³. ANI a semnalat aceste cazuri Parlamentului în februarie, dar în prezent nu există informații care să arate că Parlamentul ar fi întreprins acțiunile necesare în acest sens. Nu există precedente clare în astfel de cazuri; cu toate acestea, Parlamentului îi revine sarcina de a găsi o soluție rapidă în astfel de cazuri, întrucât Parlamentul este cel care a confirmat mandatul persoanelor respective în pofida interdicției.

Obiectivul de referință nr. 3: Consolidarea progreselor realizate deja, concomitent cu realizarea în continuare de investigații profesionale și imparțiale cu privire la acuzațiile de corupție la nivel înalt

Recomandarea 10: Adoptarea unor criterii obiective pentru luarea și motivarea deciziilor de ridicare a imunității parlamentarilor pentru a se asigura faptul că imunitatea nu este folosită pentru a se evita cercetarea și urmărirea penală a infracțiunilor de corupție. De asemenea, Guvernul ar putea avea în vedere modificarea legii pentru a limita imunitatea miniștrilor la perioada mandatului. Aceste măsuri ar putea fi luate cu ajutorul Comisiei de la Veneția și al GRECO⁵⁴. Parlamentul ar trebui să instituie un sistem de raportare periodică referitoare la deciziile adoptate de camerele sale cu privire la solicitările de ridicare a imunității și ar putea organiza o dezbatere publică astfel încât Consiliul Superior al Magistraturii și societatea civilă să poată reacționa.

Prezentare generală a progreselor înregistrate

Această recomandare vizează răspunderea Parlamentului în deciziile sale referitoare la cererile formulate de organele de urmărire penală de autorizare a măsurilor preventive, cum ar fi percheziții sau arestări, precum și la cererile de autorizare a anchetării unui membru al Parlamentului atunci când acesta/aceasta este sau a fost ministru. Aceasta este o competență în temeiul Constituției, reflectând numeroase sisteme parlamentare în care imunitățile sunt menite să protejeze membrii Parlamentului în exercitarea mandatului pentru care au fost aleși. Cu toate acestea, recomandarea nu se referă la faptul că această competență există, ci la modul în care aceasta este exercitată. Rapoartele MCV anterioare au subliniat faptul că multe dintre aceste decizii au fost luate într-un mod care a apărut în percepția

⁵¹ Legea nr. 96 din 21 aprilie 2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor - articolul 19 și articolul 51.

⁵² Cazul 1: Deputat, incompatibilitate, hotărâre judecătorească definitivă, 30.3.2017; cazul 2: Senator, conflict de interese de natură administrativă; hotărâre judecătorească definitivă 8.3.2017; Cazul 3: Senator, conflict de interese de natură administrativă; hotărâre judecătorească definitivă 7.6.2017.

⁵³ Cazul 1: Senator, incompatibilitate, hotărâre judecătorească definitivă, 4.3.2015; Cazul 2: Deputat, incompatibilitate, hotărâre judecătorească definitivă, 3.11.2016; Cazul 3: Deputat, conflict de interese de natură administrativă, hotărâre judecătorească definitivă 25.11.2015;.

⁵⁴ Grupul de state împotriva corupției (GRECO) a fost instituit în 1999 de către Consiliul Europei pentru a monitoriza conformarea cu standardele anticorupție ale organizației.

publicului ca reprezentând încercări de a limita sau de a evita cercetarea și urmărirea penală a infracțiunilor de corupție. Percepția conform căreia imunitățile pot fi folosite abuziv pentru a acoperi infracțiuni de corupție a declanșat, în unele cazuri, proteste publice. Prin urmare, existența unor criterii pe baza cărora se decide cu privire la astfel de cereri din partea organelor de urmărire penală constituie o modalitate prin care se poate demonstra că deciziile au o bază obiectivă⁵⁵.

Reprezentanții parlamentari au răspuns la recomandarea Comisiei de definire a unor criterii obiective, sugerând că acest lucru nu este posibil în principiu din cauza practicii de a utiliza votul secret pentru astfel de decizii. Cu toate acestea, Camera Deputaților a încercat să abordeze recomandarea 10 prin punerea în aplicare a unei proceduri, astfel încât raportul Comisiei juridice, de disciplină și imunități, care emite avize către plenul Camerei Deputaților cu privire la vot, să prezinte fie argumentele în favoarea acceptării cererii din partea organelor de urmărire penală, în cazul în care comisia a votat favorabil, fie argumentele în favoarea respingerii cererii, în cazul în care comisia a votat negativ. În unul dintre cazuri, aceasta a lansat o dezbateră în cadrul căreia comisia a fost criticată pentru faptul că a prezentat argumente pe care anumiți membri ai Parlamentului le-au considerat a ține mai degrabă de competența instanțelor. Definirea unor astfel de linii de demarcație importante ar face parte din abordarea bazată pe stabilirea de criterii, recomandată de Comisie.

În ceea ce privește recomandarea subsidiară conform căreia legea ar putea fi modificată pentru a clarifica faptul că imunitatea ministerială se referă doar la acțiunile întreprinse pe perioada mandatului de ministru, reprezentanții parlamentelor au susținut că acest lucru ar necesita o modificare a Constituției: recomandarea Comisiei se referea mai curând la faptul că o astfel de modificare ar putea fi posibilă prin alte mijloace, eventual prin modificarea Legii din 1999 privind responsabilitatea ministerială, astfel încât să crească transparența și obiectivitatea în luarea deciziilor privind cererile de începere a urmăririi penale împotriva foștilor miniștri, în vederea protejării percepției publice privind egalitatea în fața legii⁵⁶.

În perioada de raportare, au existat trei cereri din partea organelor de urmărire penală de începere a urmăririi penale cu privire la parlamentari care sunt sau au fost miniștri. Două dintre acestea au fost respinse de către Camera Deputaților, una în martie și una în octombrie, iar una a fost respinsă de către Senat în septembrie⁵⁷. În aceeași perioadă, două cereri de începere a urmăririi penale a unor foști miniștri care nu sunt membri ai Parlamentului au fost acceptate de către președintele României.

În ceea ce privește cea de a doua parte a recomandării, „să instituie un sistem pentru a raporta în mod regulat cu privire la deciziile luate de camerele acestuia cu privire la cererile formulate de organele de urmărire penală pentru autorizarea anchetării unui membru al Parlamentului pentru perioada în care acesta/aceasta a fost ministru și de a organiza o dezbateră publică, astfel încât Consiliul Superior al Magistraturii și societatea civilă să poată reacționa”, informațiile primite arată că dezbaterile în cadrul comisiilor parlamentare, precum și dezbaterile în plen sunt difuzate și pot fi vizionate online, de asemenea, după încheierea ședinței. Faptul că dezbaterile parlamentare sunt publice și pot fi accesate prin intermediul mass-mediei și al internetului nu furnizează mecanismele de dialog și responsabilizare care au făcut obiectul acestei recomandări.

În sens mai larg, rezultatele instituțiilor judiciare implicate în combaterea corupției la nivel înalt au fost menținute, deși în circumstanțe dificile (a se vedea recomandarea 2). În perioada de raportare, Direcția Națională Anticorupție a trimis în judecată 573 de inculpați în 209 cazuri (comparativ cu 238 în 2016). S-au pronunțat 209 hotărâri de condamnare definitive (comparativ cu 214 în 2016) împotriva a 439 de inculpați. S-au dispus măsuri de sechestru pentru bunuri în valoare de 59 de milioane EUR, iar confiscările finale se ridică la aproximativ 7,4 milioane EUR. În 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție a soluționat 10 cazuri de corupție la nivel înalt în primă instanță și s-a pronunțat prin hotărâre definitivă în două cazuri de corupție la nivel înalt.

⁵⁵ Pe baza orientărilor din partea Comisiei de la Veneția și a GRECO.

⁵⁶ Legea nr. 115/1999-Legea privind responsabilitatea ministerială, republicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 200 din 23 martie 2007.

⁵⁷ Raportul Comisiei juridice a declarat că, prin vot secret (7 la 4), s-a hotărât să se propună respingerea cererii.

Obiectivul de referință nr. 4: adoptarea unor măsuri suplimentare de prevenire și combatere a corupției, în special în cadrul administrației locale

Recomandarea 11: *Continuarea punerii în aplicare a Strategiei naționale anticorupție, cu respectarea termenelor stabilite de Guvern în august 2016. Ministrul justiției ar trebui să instituie un sistem de raportare cu privire la punerea în aplicare a Strategiei naționale anticorupție (inclusiv cu privire la statisticile referitoare la incidentele de integritate din administrația publică, detalii privind procedurile disciplinare și sancțiunile și informații referitoare la măsurile structurale aplicate în domeniile vulnerabile).*

Prezentare generală a progreselor înregistrate

Raportul din ianuarie a subliniat potențialul Strategiei Naționale Anticorupție (SNA) prezentată de Guvern în august 2016 de a deveni o politică eficace de prevenire a corupției dacă este pusă în aplicare în mod corespunzător și monitorizată pe teren, inclusiv la nivel local. Fondurile UE pot avea un rol major în susținerea acestor eforturi.

Deși punerea în aplicare a strategiei anticorupție a fost lansată la nivel tehnic, Comisia nu a primit nicio dovadă solidă referitoare la o susținere vizibilă puternică din partea miniștrilor-cheie, cum ar fi cei responsabili pentru administrația publică centrală sau pentru domenii în care și în trecut au existat riscuri, precum sănătatea sau educația. În iunie, ministrul justiției a invitat cele două Camere ale Parlamentului să semneze o declarație comună de sprijinire a SNA 2016-2020. Acest lucru nu a avut încă loc.

La nivel de activitate, Secretariatul Tehnic al SNA din cadrul Ministerului Justiției a continuat punerea în aplicare a acțiunilor în cadrul SNA. În primele luni ale anului 2017, Secretariatul a făcut eforturi pentru a se asigura că instituțiile publice care doresc să adere la strategie au luat toate măsurile formale în termenul prevăzut⁵⁸: evaluarea riscurilor în materie de corupție, definirea unui plan de integritate și adoptarea declarației de aderare la valorile fundamentale, principiile și obiectivele SNA 2016-2020⁵⁹. Un număr mare de instituții publice au decis să participe la SNA. Secretariatul a primit 1 610 declarații de aderare și 746 de planuri de integritate din partea instituțiilor publice de la nivel central și local. Toate administrațiile publice centrale au aderat la SNA. Trebuie remarcat faptul că participarea s-a extins, de asemenea, în prezent la întreprinderile de stat (în număr de 77 până acum), agențiile de reglementare⁶⁰ și Casa Națională de Asigurări de Sănătate. Toate instituțiile judiciare au aderat, de asemenea, la valorile fundamentale, principiile, obiectivele și mecanismul de monitorizare a SNA.

În luna mai, Secretariatul Tehnic al SNA a organizat reuniuni ale platformelor de cooperare cu principalele părți interesate în ceea ce privește SNA⁶¹. În cadrul reuniunilor, membrii platformelor au prezentat ultimele evoluții legate de punerea în aplicare a SNA și abordările instituționale referitoare la documentul strategic și au convenit asupra temelor misiunilor de evaluare tematică care urmează să fie efectuate în cursul anului 2017⁶². Misiunile de evaluare sunt efectuate de echipe de experți, desemnați de membrii platformei, care evaluează modul în care se iau măsurile de sporire a integrității și de

⁵⁸ La șase luni de la adoptarea Strategiei.

⁵⁹ Principalele acțiuni includ: adoptarea declarației de aderare la valorile fundamentale, principiile, obiectivele și mecanismul de monitorizare a SNA, inclusiv lista structurilor subordonate/coordonate aflate în subordine; consultarea angajaților în procesul de dezvoltare a planului de integritate; identificarea riscurilor și vulnerabilităților specifice fiecărei instituții; identificarea măsurilor pentru abordarea vulnerabilităților specifice instituției, precum și punerea în aplicare a standardelor manageriale de control intern; aprobarea și difuzarea în cadrul instituției a planului și a declarației de adeziune la SNA; evaluarea anuală a punerii în aplicare a planului; participarea la activități de coordonare și monitorizare a strategiei.

⁶⁰ Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei și Agenția Națională pentru Resurse Minerale.

⁶¹ 16 mai - reuniuni ale platformelor de cooperare ale autorităților administrației publice centrale, ale autorităților independente și ale instituțiilor de combatere a corupției; 17 mai - Reuniune a platformei de cooperare ale societății civile; 18 mai - Reuniune a platformei de cooperare a societății civile.

⁶² Declararea cadourilor, protecția denunțătorilor și funcții sensibile.

reducere a vulnerabilității la corupție⁶³. În iunie, s-a constituit un grup de lucru interinstituțional pentru definirea metodologiei de evaluare a riscurilor de corupție la nivel central; în septembrie, s-a constituit un alt grup de lucru pentru evaluarea *ex post* a incidentelor de integritate, la care participă toate autoritățile de aplicare a legii în materie de combatere a corupției.

Secretariatului tehnic al SNA a creat, de asemenea, un nou portal⁶⁴ menit să asigure fluxul de informații și să permită raportarea electronică pentru toate instituțiile care participă la SNA.

În ceea ce privește alte evoluții legate de punerea în aplicare a SNA 2016-2020, s-a aprobat o metodologie pentru monitorizarea punerii în aplicare, iar primul raport în acest sens va fi publicat, la începutul anului 2018. Câteva elemente pot fi deja raportate. Obiectivul specific „*Continuarea progreselor în ceea ce privește investigarea imparțială și soluționarea pe cale judiciară a corupției la nivel înalt la nivel local*” este urmărit de instituțiile judiciare. În ceea ce privește obiectivul „*Dezvoltarea unei culturi a transparenței pentru o guvernare deschisă la nivel central și local*”, există în continuare Registrul Unic al Transparenței Intereselor⁶⁵, care a fost înființat în 2016. Acesta include un calendar al evenimentelor și reuniunilor publice pentru membrii Guvernului, precum și un registru pentru întreprinderi, organizații și grupuri de interese. Primul raport din ianuarie 2018 va fi important pentru revizuirea metodologiei și verificarea punerii în aplicare în mod eficace a măsurilor planificate.

La nivelul parchetelor, rezultatele luptei împotriva micii corupții sunt după cum urmează: 1 379 de dosare au fost soluționate și 304 inculpați au fost trimiși în judecată, 152 de hotărâri judecătorești au rămas definitive, 220 de inculpați pentru infracțiuni de corupție fiind condamnați (și 12 achitați) în perioada ianuarie-august 2017.

Ministerul Justiției a obținut finanțare prin intermediul fondurilor structurale europene pentru proiectul „Consolidarea capacității administrative a Secretariatului tehnic al Strategiei naționale anticorupție 2016-2020”, pentru sprijinirea punerii în aplicare a măsurilor de combatere a corupției⁶⁶. Alte proiecte în valoare de aproximativ 12 milioane EUR vor demara în curând.

Recomandarea 12: *Asigurarea faptului că Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate este operațională pe deplin și efectiv, astfel încât să poată publica primul raport anual cu informații statistice fiabile privind confiscarea de bunuri provenite din săvârșirea de infracțiuni. Agenția ar trebui să instituie un sistem de raportare periodică cu privire la dezvoltarea capacității sale administrative, la rezultatele obținute în confiscarea și la gestionarea bunurilor provenite din săvârșirea de infracțiuni.*

⁶³ Instituțiile care urmează să fie evaluate în 2017: Agenția Națională de Integritate, Avocatul Poporului și Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor, Ministerul Afacerilor Externe, Secretariatul General al Guvernului, Ministerul Sănătății și, eventual, Ministerul Afacerilor, Comerțului și Antreprenoriatului. Misiunile au avut loc în octombrie și noiembrie 2017.

⁶⁴ www.sna.just.ro.

⁶⁵ www.ruti.gov.ro.

⁶⁶ Proiectul include: organizarea și desfășurarea de misiuni de evaluare *inter pares* în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale; dezvoltarea și diseminarea unui model general de bune practici pentru punerea în aplicare a transparenței instituționale și a măsurilor de prevenire a corupției în administrația publică, care va include instrumente de lucru pentru punerea în aplicare eficace a acestora la nivel național și local; efectuarea unui audit intermediar privind punerea în aplicare a SNA 2016-2020; evaluarea legislației privind protecția denunțătorilor și migrarea angajaților din sectorul public în sectorul privat; organizarea a două conferințe anticorupție; generarea unui scor de tip indice al integrității instituționale pentru sectoarele vulnerabile identificate în strategie; efectuarea unui număr de 2 studii criminologice și 2 cercetări sociologice privind fenomenul corupției în România; campanie de informare publică pentru a crește gradul de sensibilizare și pentru a spori nivelul de cunoaștere în materie de combatere a corupției în rândul personalului autorităților și instituțiilor publice centrale și al cetățenilor; organizarea de sesiuni de formare.

Prezentare generală a progreselor înregistrate

În ianuarie 2017, raportul MCV a subliniat faptul că s-a creat Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate (ANABI) și că următoarea etapă constă în demonstrarea faptului că aceasta poate funcționa în mod corespunzător, că poate furniza date transparente cu privire la confiscarea de bunuri provenite din săvârșirea de infracțiuni și, în cele din urmă, că poate mări proporția activelor recuperate efectiv.

Agenția a devenit operațională la 27 decembrie 2016. ANABI are propria sa clădire, are departamente administrative responsabile cu resurse financiare și umane și dispune de un personal format din aproximativ 25 de persoane, care reprezintă deja jumătate din personalul planificat pentru derularea tuturor operațiunilor. Personalul a fost recrutat prin proceduri competitive și detașări de la instituțiile relevante. Pe lângă instrumentul juridic de înființare a agenției, cadrul juridic pentru operațiunile sale este aproape finalizat. Propunerea de transpunere a Directivei 2014/42/UE privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, adoptată de Guvern în august 2017, va asigura, de asemenea, că ANABI este autoritatea națională responsabilă de colectarea datelor statistice și că aceasta va fi în măsură să ofere informații cu privire la întârzierile în executarea ordinelor de confiscare.

Consiliul de coordonare care supraveghează activitatea agenției și-a început activitatea în iunie 2016 și include reprezentanți ai Ministerului Justiției, Ministerului de Finanțe și Ministerului de Interne, Consiliului Superior al Magistraturii și serviciilor de urmărire penală. Consiliul este în prezent pe deplin operațional, s-a întrunit de patru ori în cursul acestui an și a aprobat primul raport anual al ANABI. Site-ul internet al ANABI oferă informații clare, actualizate și transparente cu privire la activitatea agenției și a Consiliului de coordonare⁶⁷.

ANABI și-a publicat primul raport anual în februarie 2017⁶⁸. Raportul a inclus un inventar al sechestrilor dispuse de parchete în 2016 și sumele de bani rezultate din vânzarea activelor confiscate, și anume 20 536 268 RON. ANABI își continuă cooperarea strânsă și complementaritatea cu ANAF, responsabilă pentru executarea ordinelor de confiscare definitive. Conform legii, aceste sume de bani ar trebui să fie redistribuite în favoarea instituțiilor în vederea reutilizării sociale și publice a acestora. O parte din acești bani ar trebui alocați pentru finanțarea de proiecte ale societății civile⁶⁹ precum cele în domeniul educației, al prevenirii criminalității, al asistenței acordate victimelor și alte proiecte de interes public. Din cauza capacității administrative insuficiente, agenția nu a fost în măsură până în prezent să lanseze o cerere de propuneri în anul curent. Cu toate acestea, pregătirile pentru o cerere de propuneri în 2018 sunt în curs și ar trebui să fie finalizate până la sfârșitul anului 2017. Agenția a depus o cerere de sprijin pentru capacitatea administrativă prin intermediul fondurilor structurale ale UE.

Începând din martie, agenția a început să-și desfășoare activitatea de depozitare temporară și gestionare a activelor mobile sechestrate. De asemenea, agenția a finalizat un mecanism de identificare națională a terenurilor și imobilelor de depozitare pentru păstrarea activelor mobile sechestrate. Agenția a organizat, de asemenea, mai multe vânzări ale activelor confiscate prin licitații publice.

În iunie, a devenit operațional contul bancar unic al ANABI. Acesta oferă un cont bancar central unic pentru gestionarea și urmărirea tuturor sumelor de bani care fac obiectul unui sechestr în cadrul investigațiilor și proceselor în curs, precum și a sumelor de bani care rezultă din vânzările de mărfuri perisabile și din vânzările provizorii. Potrivit ANABI, tranziția de la actualul sistem descentralizat și neuniform la utilizarea unui cont bancar unic va facilita în mare măsură activitatea procurorilor și a agenției printr-o procedură standardizată.

În ceea ce privește executarea hotărârilor judecătorești definitive, pentru anul 2016 și primul semestru al anului 2017, Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF) a raportat că instanțele au transmis 903 hotărâri judecătorești definitive de executare și că au rezultat următoarele sume de bani din

⁶⁷ anabi.just.ro.

⁶⁸ 6 960 de sechestre dispuse în cadrul a 1 061 de dosare penale de către 160 de parchete.

⁶⁹ Conform articolului 37 din Legea nr. 318/2015 privind ANABI.

vânzarea activelor confiscate în urma hotărârilor judecătorești în materie penală: 20 de milioane RON pentru 2016 și 7,7 milioane RON pentru prima jumătate a anului 2017.

Cu toate acestea, datele cu privire la eficacitatea executării tuturor hotărârilor judecătorești relevante reprezintă în continuare o chestiune deschisă. Pentru a aborda acest aspect, ANABI lansează un registru cu ajutorul căruia se va ține evidența tuturor hotărârilor judecătorești relevante legate de confiscarea activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni și care va fi conectat la baza de date privind executarea a administrației fiscale, ANAF. Proiectul va dezvolta un sistem informatic care va permite monitorizarea, la nivel central, a stadiului de executare a tuturor hotărârilor judecătorești definitive relevante. Acest lucru va permite ANABI să raporteze cu privire la situația precisă și completă a întregului proces de recuperare a activelor și să informeze instituțiile relevante cu privire la problemele sau întârzierile legate de executare. Definirea și stabilirea specificațiilor proiectului informatic sunt în curs de desfășurare. Agenția se așteaptă ca registrul informatic să fie operațional în a doua jumătate a anului 2018. Între timp, ANABI a solicitat din partea instanțelor judecătorești, cu sprijinul Ministerului Justiției și cu sprijinul primit din partea CSM, un inventar al tuturor hotărârilor judecătorești relevante, ceea ce va permite o primă analiză a executării efective a hotărârilor judecătorești, inclusiv confiscarea activelor provenite din săvârșirea de infracțiuni.

ANABI raportează o bună cooperare cu instituțiile judiciare⁷⁰, inclusiv cu DNA și DIICOT, care furnizează feedback constructiv și sprijin. ANABI a organizat sesiuni de formare privind cele mai bune practici în tehnicile de anchetare și utilizarea aplicațiilor informatice analitice și s-a elaborat un ghid operațional pentru practicienii care desfășoară anchete financiare în cazurile transnaționale cu o componentă de recuperare a activelor. Împreună cu Biroul Procurorului General, ANABI intenționează, de asemenea, să organizeze competiții regionale și naționale pentru procurori în cazurile de recuperare a activelor⁷¹.

ANABI funcționează, de asemenea, ca birou de recuperare a activelor. Din ianuarie 2017 până la 15 iunie, Biroul de recuperare a activelor a tratat 86 de cereri primite și 21 de cereri trimise. Statele membre care au solicitat cel mai frecvent informații au fost Franța, Regatul Unit, Italia, Germania, iar ANABI a trimis cel mai mare număr de cereri către Ungaria, Italia, Austria și Franța. De asemenea, ANABI a soluționat mai multe ordine de confiscare internaționale.

⁷⁰ Un membru al Consiliului Superior al Magistraturii face parte din Consiliul de coordonare.

⁷¹ O parte din această sumă va fi finanțată din fonduri UE.